

Socialdemokraterna,
Miljöpartiet och
Vänsterpartiet förslag
till budget och mål för
Region Halland 2023

Innehållsförteckning

1. Inledning

2. Framtidens hälso - och sjukvård

Jämlik och nära vård

Vård ska ges i tid

Bekämpa psykisk ohälsa

3. Region Halland - en region för hållbar tillväxt

Kultur för ett levande Halland

En klimat- och miljösmart region

4. Kompetens för framtiden

5. Indikatorer

5.1 Fattigdom

5.2 Ingen hunger

5.3 Hälsa och välbefinnande

5.4 God utbildning för alla

5.5 Jämställdhet och jämlikhet

5.6 Rent vatten och sanitet

5.7 Hållbar energi för alla

5.8 Anständiga arbetsvillkor för alla och ekonomisk tillväxt

5.9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

5.10 Minskad ojämlikhet

5.11 Hållbara städer och samhällen

5.12 Hållbar konsumtion och produktion

5.13 Bekämpa klimatförändringen

5.14 Hav och marina resurser

5.15 Ekosystem och biologisk mångfald

5.16 Fredliga och inkluderande samhällen

5.17 Genomförande och globalt partnerskap

6. Ekonomi

Finansiella mål

Nettokostnadsbudget

Riktade statsbidrag

Fördelning av budget till nämnderna

Investeringsplan 2023-2027

Egenavgifter

Uppföljning och rapportering

1. Inledning

De senaste årens pandemi har påverkat hela samhället. Sjukvård, hälsa, arbetsliv och socialt liv har förändrats och anpassats för Hallands invånare liksom i omvärlden. De flesta av Hallands utmaningar är trots detta inte nya utan har bara blivit alltmer uppenbara. Covid 19 betraktas inte längre som en samhällsfarlig sjukdom men pandemi åren har satt djupa spår och hela samhället behöver fortsatt ha beredskap för att hantera konsekvenserna. Kriget i Ukraina kommer också det att påverka Halland och skapar ett osäkert läge både för samhället och på individnivå.

Region Halland behöver föra en ansvarsfull ekonomisk politik för att trygga välfärden, både för de som bor i Halland nu, de som kommer hit till följd av krig eller som flyttar hit för arbete och studier. Investeringar i framtidens välfärd måste göras med såväl social och miljömässig som ekonomisk hållbarhet i fokus.

Budgetförslaget innehåller viktiga satsningar på personalen samtidigt som vi tar bort effektiviseringskrav för verksamheter som rör närsjukvården, psykiatri, kultur och skola. Det är en offensiv budget som höjer ambitionen.

Region Hallands hälso- och sjukvård hade det tufft redan innan pandemin och det har inte blivit enklare att hinna med flödet av patienter. Hållbar arbetsmiljö, en särskild lönepott för att utjämna orimliga löneskillnader, ett rättvist Ob-tillägg och fokus på nyrekrytering är därför en viktig investering. Tillgången till personal är en av de faktorer som påverkar tillgängligheten till hälso- och sjukvården.

Inom exempelvis förlossningsvården, närsjukvården och psykiatri finns stora behov. I takt med att befolkningen växer och den psykiska ohälsan ökar inom flera samhällsgrupper måste hälso- och sjukvården prioriteras högre. Det görs i denna budget genom satsningarna på personal men också fortsatt omställning för att möta invånarna nära.

Klimatomställningen är en av vår tids ödesfrågor men har under de senaste åren fått stå tillbaka när minskat kollektivt resande har varit en förutsättning för att minska smittspridningen. Region Halland har ett ansvar både för sin egen verksamhets miljö- och klimatpåverkan men också för en hållbar regional utveckling. Fler ska ges förutsättningar att resa kollektivt och omställning krävs både vad gäller drivmedel och energikällor. Ett klimatbokslut bidrar till ökad kunskap om utmaningarna vi står inför och en klimatbudget kan användas som stöd för arbetet.

I dag påverkas livslängd, hälsa, möjligheten till jobb, löneskillnader och tilltron till omvärlden av en rad olika faktorer. Halland är varken jämlikt eller jämställt. Region Halland ska medverka till ett samhälle där alla känner sig välkomna och ges möjlighet att bidra. Då krävs social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet både i det

interna och externa arbetet. Vi rödgröna partier vill att de globala målen för hållbar utveckling, Agenda 2030, prioriteras högt i Region Hallands insatser.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i Region Halland

2. Framtidens hälso - och sjukvård

Hälso- och sjukvården i Halland ska präglas av en jämlikhetssyn, vilket tydliggörs i principen att vård ska ges efter behov. Invånarnas egenskaper eller personliga bakgrund ska inte påverka tillgången till kvalitativ vård utan vård ska finnas tillgängligt för alla oavsett faktorer som exempelvis kön eller socioekonomi. Vården

ska utvecklas efter invånarnas behov, inte efter vinstintresse. Vi prioriterar sjukvården.

Utgångspunkten för utvecklingen inom och av hälso- och sjukvården behöver vara att patientens flöde genom hälso- och sjukvårdssystemet och invånarnas olika kontakter med vårdens aktörer ska syfta till att öka hälsan och livskvaliteten, liksom att förebygga och minska ohälsa. Pandemin har visat att det finns ett stort behov av rehabilitering och habilitering. Dessa områden behöver förstärkas för att möta de växande behoven hos olika grupper i samhällen.

Region Halland levererar idag i flera delar en god hälso- och sjukvård. Dagens system och strukturer innebär att det i framtiden blir svårt att möta ett ökat behov av vård i takt med en åldrande befolkning. För att Region Halland i framtiden ska kunna leverera en god hälso- och sjukvård kräver det samverkan med andra aktörer, ökad delaktighet, ta till sig nya behandlingsmetoder och ta tillvara på digitaliseringens möjligheter.

De framtida utmaningarna är många och komplexa. Sjukvården kan redan nu göra mycket mer avancerad vård. Utvecklingen i framtiden kommer gå ännu snabbare. Detta kommer att öka kostnaderna i framtiden och därför måste Region Halland agera redan nu. Vård och ingrepp som görs någon gång i livet ska samlas på färre platser i landet för att säkra kvalitet, det kommer påverka utbud och innehåll på alla vårdinrättningar i framtiden.

Vi är i slutet av en pandemi som vi har mycket att lära från, inte bara beredskapen i hälso- och sjukvården utan för hela samhället där Region Halland har ett ansvar inom regional utveckling.

Ineffektiva system som Vårdval plus behöver avskaffas. Modellen är för resurskrävande när det gäller administration och uppföljningar. Resurserna ska istället användas till att ge Hallands invånare en bättre vård.

Jämlik och nära vård

Vården ska vara så nära medborgaren som möjligt. Patienterna ska finnas med i arbetet för att utveckla hälso- och sjukvården. Vårdcentralerna ska vara patientens trygga hand genom hela vårdförloppet. Samtidigt behöver vården i större utsträckning möta människors ökade rörlighet. Om patienten arbetar i en kommun men är bosatt i en annan ska personen inte behöva åka hem för att söka vård. Äldres behov av kontinuitet kan mötas genom exempelvis särskilda äldremottagningar.

Bemötandet i vården och den hjälp man får som patient ska vara densamma oavsett patientens ekonomi, utbildningsnivå, kön eller funktionsvariation. Vården i Halland ska vara jämlik.

Primärvården behöver särskilt utökade resurser och mer personal för att dels kunna erbjuda invånarna en nära vård samt för att kunna ställa om för att öka samverkan med specialistvården. Förflyttningen är ett långsiktigt arbete och ska ske i den takt som är acceptabelt ur ett arbetsmiljöperspektiv. För att det ska fungera bra behövs mer resurser och personal till vårdcentralerna.

Region Halland måste ta till vara på de digitala möjligheter som finns både när det gäller hur invånarna söker vård men även i patientmöten. Under pandemin har en utveckling inom detta område varit nödvändig och mycket har hänt. Det är viktigt att ta till vara på de erfarenheter som finns för fortsatt utveckling och kvalitetssäkring. Det är en utmaning att driva utvecklingen framåt och samtidigt ge förutsättningar för de invånare som inte har förutsättningar att använda sig av digitala verktyg.

Kompetensen att möta människor i vården på lika villkor behöver utvecklas i Halland, i synnerhet HBTQIA-personer löper ökad risk för att utsättas för våld, hot och kränkande behandling. Region Halland erbjuder HBTQ-diplomering i samverkan med andra regioner, men verksamheterna har också möjlighet till kortare utbildningar för att komma igång, eller arbeta vidare på bemötande. Vi vill att fler, både verksamheter i egen regi och inom vårdvalet, ska ha genomgått åtminstone halvdags utbildningar där personalen får möjlighet att diskutera hur de hanterar olika situationer. Vårdcentraler, barnvårdscentraler, mödravårdscentraler samt medicinkliniker är prioriterade.

Tillsammans med kommunerna arbetar Region Halland för att socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola i Halland ska ha gemensamma mål och samsyn kring hur man gemensamt kan arbeta för att skapa en god och jämlik hälsa för invånarna.

Omställningen till god och nära vård är ett arbete som måste ske i nära samverkan med de halländska kommunerna. Det handlar om både inom elevhälsa, på särskilda boenden, inom hemsjukvården samt i vårdens alla nivåer. Detta är högprioriterat.

Vi vill att tillgången till vård i livets slutskede ska vara sådan att det finns goda möjligheter till vård både hemma och på avdelning och att växla däremellan. Avdelningar behöver vara spridda över Halland.

Vård ska ges i tid

Väntetiden är avgörande för patientens upplevelse av vården. Därför prioriterar vi rödgröna partier en god tillgänglighet och minskade köer. Vården i Halland ska vara köfri, du ska snabbt få en tid och veta vad nästa steg är. Patienter med flera vårdkontakter ska enkelt kunna ta del av en sammanhållen vårdplan.

En god hälsa i befolkningen är en av de avgörande faktorerna för tillväxt, välfärd och social hållbarhet. Hälsan i Halland är god som helhet med en medellivslängd som ökar och är högre än rikets. Den självskattade hälsan är också högre än rikets. Det finns dock skillnader vad gäller befolkningens hälsa, såväl geografiska som mellan olika grupper i samhället. Även vårdkonsumtionen skiljer sig åt mellan kommuner och grupper. I arbetet för en god hälsa och för att utjämna skillnader krävs aktiviteter från många olika aktörer i samhället. Arbetet behöver ske på flera olika nivåer, arenor och, inte minst, i samverkan. Utgångspunkten är i det friska hos individen, där hälso- och sjukvården är en av flera arenor för hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete. Tidig upptäckt av ohälsa och sjukdom är en vinst för både individen, hälso- och sjukvården och samhället i stort. Regionen behöver styras så att det blir möjligt med en fast läkarkontakt. Detta är särskilt viktigt för invånare med stora behov men också för att få kvalitet i det förebyggande arbetet.

I hälso- och sjukvården finns flera arbetssätt och metoder som möjliggör tidig upptäckt, till exempel screening och standardiserade vårdförlopp som kortar ledtiden mellan misstanke och diagnos. Region Halland ska följa socialstyrelsens rekommendationer om screening, ett exempel är socialstyrelsens rekommendationer om screening när det gäller tjock- och ändtarmscancer.

Det sjukdomsförebyggande arbetet är också betydelsefullt ur ett individ- och samhällsperspektiv. Region Hallands samarbete med Högskolan i Halmstad kring datadriven sjukvård har bidragit till unika möjligheter att identifiera ökad risk för ohälsa eller sjukdom och metoder för att hantera detta ska utvecklas. Ett verktyg för att stärka hälso- och sjukvården som arena för detta är nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder. Hälso- och sjukvården behöver utgå från individens perspektiv i mötet med patienten. Det är en förutsättning för att kunna behandla alla människor utifrån deras särskilda förutsättningar och behov, till exempel med avseende på ålder, kön, socioekonomi, funktionsnedsättning, etnisk, religiös bakgrund och sexuell läggning. Det betyder också att man i mötet med patienten behöver se hela människan och deras närstående.

Vi vill utveckla donationsverksamheten vid intensivvård klinikerna på sjukhusen i Halmstad och Varberg så att fler kan få nya organ.

Bekämpa psykisk ohälsa

Den ökande psykiska ohälsan är en av Region Hallands största utmaningar och måste högre upp på den politiska agendan. Idag drabbas framförallt barn, unga och kvinnor. Statistiken visar även en ökning bland äldre. Psykisk ohälsa är särskilt allvarlig eftersom det ofta leder till att andra sjukdomar utvecklas. Det är även den diagnos som ökar kraftigast hos personer som är sjukskrivna. Region Halland behöver ha en hög beredskap för att möta olika sorters psykisk ohälsa.

Den ensamhet och sociala distansering som vuxit i skuggan av pandemin kommer med stor sannolikhet innebära större psykisk ohälsa för vissa grupper. Samhället behöver arbeta tillsammans, såväl föreningsliv som offentlig verksamhet och arbetsmarknadens parter, för att förebygga den psykiska ohälsan. Arbetet mot ett socialt hållbart Halland med ökad delaktighet och fokus på barn- och ungas uppväxtvillkor spelar stor roll. Region Hallands egna skolor behöver förstärkas så att fler elever kan gå ut med godkända betyg.

Ungdomsmottagningarna spelar en viktig roll i det framtida arbetet för en bättre psykisk hälsa. Här ska unga människor enkelt kunna få hjälp. Det krävs en regional samverkan med kommunerna för att stärka ungdomsmottagningarnas roll och öka deras plattform. Fler behöver få information om ungdomsmottagningarnas yrkeskunskap och dess syfte. Alla kommuner i Halland ska ha en fysisk ungdomsmottagning minst en gång i veckan.

För att nå barn och unga i hela Halland är den uppsökande verksamheten viktig. En mobil ungdomsmottagning är ett verktyg att använda för att nå fler. Samverkan med elevhälsan ska öka, elever får inte falla mellan stolarna för att samarbetet inom Region Halland eller med kommunerna inte är tillräckligt. Detta gäller såväl vid behandling som i det förebyggande arbetet. I Halland ska de tidiga insatserna kring barn- och ungas psykiska hälsa samordnas.

Region Hallands verksamheter behöver ha ytterligare fokus på att tidigt identifiera psykisk ohälsa och behandla densamma. För att psykisk ohälsa ska behandlas effektivt behöver mer vård ges direkt i den nära vården. Vårdcentralernas uppdrag behöver därför bli tydligare. För ökad psykisk välbefinnande behöver vi en utvecklad kunskapsstyrning när det gäller psykisk ohälsa. Det gäller beställning, uppdrag och uppföljning av den specialistpsykiatriska vården samt närsjukvården inom området.

“En väg in” är ett sätt att förenkla sökandet av vård för barn och unga som inte alltid vet vart de ska vända sig när de upplever psykisk ohälsa. Genom en gemensam kontaktväg kan vården tillgodose att inga barn faller mellan stolarna och direkt hänvisa till rätt vårdnivå nära patienten. En grupp som riskerar att hamna i kläm är barn och unga med NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) som ofta

behöver stöd från flera delar av samhället. "En väg in" finns i dag i Kungsbacka och Halmstad, det finns ett behov av att utöka verksamheten till fler delar av länet.

Det finns ett glapp mellan BUP (barn och ungdomspsykiatri), VPM (vuxenpsykiatrisk mottagning) och habiliteringen när det gäller neuropsykiatriska diagnoser som autism och ADHD. Det tar ofta lång tid att få diagnos och man hamnar inte alltid på rätt vårdnivå från början. Var man hamnar påverkar vilken verktygslåda det finns tillgång till. Det blir inte likvärdig vård utan beror på hur patienten kom in i processen. BUP har en hög tröskel och även habiliteringen får göra stränga prioriteringar. När patienten blir vuxen hamnar den med autism på habiliteringen och den med ADHD på VPM. Många patienter har också en kombinationsdiagnos vilket gör det svårt att veta vart man ska få rätt vård. För att hinna med att inte bara diagnostisera utan faktiskt även behandla behövs det mer personal. Vi behöver både behålla personal och rekrytera mer personal.

Människor är olika och därför ska olika behandlingsmetoder mot psykisk ohälsa kunna erbjudas. Grön rehabilitering är en evidensbaserad metod för rehabilitering av människor med stressrelaterade sjukdomar, utmattning eller mild till måttlig ångest eller depression. Vi ser att Grön Rehab har ett stort värde för denna patientgruppen. Vi vill ge flera invånare möjlighet till Grön Rehab. Grön Rehab är numera ett instrument i den ordinarie somatiska vården, men inte i psykiatri. Men behandlingsmetoden är relevant även för patienter som kommer från psykiatri. Särskild uppföljning behövs när det gäller hur tillgänglig grön rehab blivit för patienterna i vårdvalet.

Det projekt som genomförts i Laholm med kulturunderstödd rehabilitering är ett annat bra exempel på hur patienternas psykiska mående kan förbättras och hur ofrivillig ensamhet kan brytas. Samarbete med föreningslivet kan vara en nyckel.

Konsekvenserna av att leva med psykisk ohälsa är flera och varierar från person till person. Rätt stöd ska ges i rätt tid. Region Halland ska fortsätta utveckla missbruksvården i Halland tillsammans med kommunerna. Insatser behöver även göras för att anhörigstödet ska bli bättre. Missbruksvården i Halland behöver utvecklas ytterligare, vården är fortfarande underdimensionerad. T.ex behöver substitutions mottagningarna stärkas.

3. Region Halland - en region för hållbar tillväxt

I spåren av Covid 19 blir det allt tydligare att Region Halland har en viktig roll för att driva på utvecklingen av den halländska arbetsmarknaden.

Halland växer och Region Hallands uppgift är att stötta näringslivet så att fler företag

kan skapas och växa här. På så vis stärks näringslivets innovationskraft och omställningen till en hållbar cirkulär ekonomi samtidigt som arbetslösheten motverkas.

Det krävs en gemensam kraftsamling för att det halländska näringslivet ska växa med innovativa varor och tjänster både i och utanför Sverige. Detta måste ske på ett hållbart sätt utan att äventyra kommande generationers livsvillkor. Region Halland ska arbeta tillsammans med näringslivet och andra aktörer för stark och sund konkurrenskraft med schysta villkor och ett hållbart arbetsliv. Inom ramen för smart specialisering ligger fokus på forskning och innovation för framtidens vård och hälsa, forskning och innovation för intelligenta system och innovativ affärsutveckling.

Arbetet med Leap for life är ett bra exempel på hur offentlig verksamhet, högskolan och näringslivet kan arbeta tillsammans för att hitta innovativa lösningar på hälso- och sjukvårdens utmaningar. Liknande resor behöver göras i fler branscher. Halland har ett diversifierat näringsliv där näringsgrenar som hälsoinnovation, gröna näringar och besöksnäring för att nämna några är viktiga för hållbar tillväxt.

Företag som drivs av män med inrikes bakgrund har sex gånger så hög omsättning än företag som drivs av en kvinna med utrikes bakgrund. Skillnaderna i vilka som driver företag inom vilken bransch är stora och män beviljas i högre utsträckning lån och krediter. Ett jämställt innovationsstöd, timbanken och Almi samt Almi Invest är viktiga verktyg för ett jämlikt näringsliv.

Även resmönster och restid kan kopplas till kön där fler män äger bilar och fler kvinnor cyklar eller åker kollektivt. Kvinnor pendlar i lägre utsträckning än män till arbetet vilket gör det faktiska arbetsmarknadsområdet mindre. Kollektivtrafiken är ett viktigt verktyg för hållbarhet och inkludering. Här handlar det om bemötande, tillgängliga bokningsmöjligheter och biljettköp, anpassade hållplatser och trygghetsstopp för att nämna några aspekter. En samverkan med kommunerna krävs också för att öka bussarnas framkomlighet i trafiken.

Det minskade resandet med kollektivtrafik har påverkat Hallandstrafikens utbud, framöver är det viktigt att arbeta för att bryta trenden.

Trafiken på landsbygden är viktig och behöver stärkas. Oavsett hur olika sträckor trafikeras skall kommunikationen kring hur och när man kan åka och köpa biljett vara lättillgänglig. Det uppstår ibland behov av att se över vilket det bästa trafikeringalternativet är för olika busslinjer. Det kan handla både om linjetrafik som går över till beställningstrafik och närtrafik eller tvärtom.

En utvecklad järnväg och dubbelspår på Väst kustbanan och fler spår in till Göteborg krävs för fler tågavgångar och stopp. Bättre förutsättningar för arbets- och

studiependling behövs för att öka möjligheterna både för hallänningarna och ett konkurrenskraftigt näringsliv.

Väl utbyggda kommunikationer, såväl fysiska som digitala är nödvändiga för att hela Halland ska växa. Det nationella målet är att 95 % av hushållen och företagen ska ha tillgång till fiber med hög hastighet senast 2025. På sikt ska alla hushåll och företag ha möjlighet till uppkoppling. Pandemin har visat tydligt att målsättningen 100 Mbit/sekund snarare är en lägsta nivå för att företag och privatpersoner skall kunna dra nytta av digitaliseringens möjligheter.

Infrastrukturen är viktigt för att utveckla och knyta ihop hela Halland, såväl längs kusten som i inlandet. För besöksnäringen är goda kommunikationer med kollektivtrafik och cykelbanor såsom Kattegattleden viktiga. I takt med att samhällen och städer växer ska kollektivtrafik prioriteras. För att få ännu fler att resa kollektivt behövs tillgång till pendelparkeringar för både bil och cykel. För barn och unga ger kollektivtrafiken ökade möjligheter till sommarjobb och en aktiv fritid oavsett föräldrarnas plånbok. Därför ska ett sommarkort med fria resor inom Halland erbjudas våra barn och ungdomar, oavsett funktionalitet.

Halland har en i Sverige ovanligt hög andel finansiering av kollektivtrafiken från resenärernas biljetter, uppemot 60%. För att snabbare ta marknadsandelar från bilresor vill vi se en ökande andel som finansieras via skatten.

Pandemin har skapat en sämre tillväxt och högre arbetslöshet i Halland precis som i övriga världen. Fler står utan jobb än tidigare. Här kommer att krävas en kraftsamling för att skapa fler möjligheter för såväl enskilda som näringslivet att ställa om.

Halländska företag, liksom offentlig verksamhet, har allt för ofta svårt att rekrytera den kompetens de behöver. Region Halland ska ta ett helhetsgrepp tillsammans med Arbetsförmedlingen, kommunerna och andra aktörer för att underlätta jobbmatchningen och arbeta för att ge fler möjligheten att studera.

Arbetslöshetsstatistiken skiljer sig åt beroende på utbildningsnivå, födelseland och funktionsnedsättning. Halland ska vara ett län där alla som kan jobba ska jobba och där alla ges förutsättningar att vara med och bidra till den gemensamma välfärden. Som en av de största arbetsgivarna är det viktigt att ta ansvar och erbjuda såväl praktik som trainee-platser. För att öka anställningsbarheten behövs ett program för lärande och utveckling i hälso- och sjukvård för utlandsutbildad personal. Programmet ska komplettera deltagarnas tidigare utbildning med kunskap om och förhållningssätt inom halländsk hälso- och sjukvård. Region Hallands egna skolor kan vara en del av detta arbete.

I dag tar det för lång tid innan man som nyanländ får jobb och blir en del av samhället. I spåren av pandemin riskerar långtidsarbetslösheten att cementeras än mer för utsatta grupper om inget görs. Svenska språket är en viktig byggsten men även snabbare vägar till validering för att öka sysselsättningen och låta fler vara med och bidra. Genom att lägga mer resurser på samordning ska det bli enklare att komplettera sin utbildning och få praktik för att börja jobba. Här behöver Region Halland ta på sig ledartröjan. Validering är viktigt även för de som redan finns på den halländska arbetsmarknaden. Att kunna visa vad man kan skapar trygghet och yrkesstolthet, ökar förutsättningarna för omställning och stärker näringslivet.

Kunskap lägger idag grunden till delaktighet i samhället, för att tidigt kunna ta till sig kunskap är små barns språkutveckling en viktig nyckel. Det handlar både om möjligheten för individen att ta till sig nya färdigheter, men också om att tillsammans stärka den halländska konkurrenskraften och utveckla välfärden. Barn och unga ska ha goda och jämlika uppväxtvillkor.

För att möta de ständiga förändringar som sker på arbetsmarknaden krävs ett livslångt lärande där fler ges möjligheten att vidareutbilda sig och byta karriär under livets gång. Då krävs ett aktivt arbete för att fler elever ska avsluta grund- och gymnasieskola med godkända betyg. Redan i lägre årskullar syns skillnaderna mellan flickor och pojkars skolresultat och de förutsättningar man har i skolan påverkas i stor utsträckning av kön, födelseland och föräldrars utbildning. Pandemin har i sin tur haft stor inverkan på skolresultaten med de omställningar som gjorts. Gemensamma satsningar på studie- och yrkesvägledning för att minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv bör vara en del av detta men också Kompetensplattform Halland bidrar till en väl fungerande kompetensförsörjning och en god matchning mellan utbildningsutbud och behov av kompetens hos arbetsgivare i Halland.

Kunskap och utbildning bidrar till att stärka den halländska konkurrenskraften. Fler ska ges tillgång till högre studier. Region Halland ska arbeta tillsammans med kommunerna och näringslivet för fler yrkeshögskoleutbildningar som möter de halländska behoven.

Region Hallands naturbruksgymnasium är ett av flera yrkesgymnasium i Halland som tillsammans med folkhögskolorna är viktiga verktyg för att möta bristen på yrkeskunskap. Tillsammans ska de bidra till en bättre matchning på arbetsmarknaden och rusta sina elever för framtidens arbetsliv.

Region Halland ska möta framtidens utmaningar genom de utbildningar man erbjuder. Munkagårdsgymnasiet ska utvecklas till en mer miljövänlig och klimatsmart skola.

Även inom hälso- och sjukvården finns en brist på rätt utbildad personal. Regionens folkhögskolor ska i större utsträckning användas för att utbilda exempelvis

specialistundersköterskor och samarbetet med Högskolans sjuksköterskeutbildning fördjupas.

Kultur för ett levande Halland

Region Halland ska bidra till att det skapas förutsättningar för delaktighet och ett gemensamt ansvar för samhällets utveckling. Föreningslivet och folkrörelsearbetet, med idrottsrörelsen, studieförbunden och frivilligorganisationerna i spetsen, är tillsammans med Hallands kulturinstitutioner avgörande för att skapa mötesplatser för människor med olika erfarenheter och stärka demokratiska värderingar. De är också viktiga aktörer i arbetet för att bevara och utveckla vårt natur- och kulturarv.

Tillgången till kultur är viktig oavsett var i livet man befinner sig. Den har ett värde i sig självt men kan också bidra till en god hälsa, gemenskap och möjligheter att påverka omvärlden. Aktivitet på recept och andra former av kulturaktiviteter som stöd för rehabilitering är exempel på hur kultur kan användas för att stärka hälsan.

Det ska vara självklart att tillgången till kultur finns över hela Halland, inte bara i städerna och inte bara för några. Inte bara för hallänningar och inte bara för besökare. Det är inte upp till politiken att sätta gränser, utan att ge förutsättningar för invånare att både ta del av och själva skapa kultur och kulturella uttryck. Goda kommunikationer, genom utbyggt bredband och samverkan med Hallandstrafiken, ökar tillgängligheten. Lokaler som är tillgänglighetsanpassade liksom ett varierat utbud spelar stor roll för inkludering.

Möjligheten för kulturarbetare att kunna utvecklas är viktigt för fler i arbete, ökad inkludering och hög konkurrenskraft. Region Hallands folkhögskolor är viktiga för detta. Här är utbyte och samverkan både mellan olika verksamheter, regioner och länder betydelsefulla. Internationella samarbeten såsom fristads- och residenskonstnärer främjar demokratin och tillgången till kulturmöten även utanför Sveriges gränser. Fristadskonstnärer är en verksamhet som sker i samarbete med kommunerna.

En klimat- och miljösmart region

Klimatförändringarna är en realitet och påverkar Halland med höjda havsnivåer, extremväder med översvämningar och torka. De största klimatpåverkande utsläppen per invånare i Halland beror på transporter. Därför är hållbara transporter högt prioriterat. Såväl Region Halland som näringslivet och andra aktörer behöver ställa om. Detta samtidigt som en stor del av de transporter som sker i Halland inte stannar här utan går genom länet till och från andra slutdestinationer. Därför är det viktigt att samverka med andra regioner som länder har stor betydelse för att minska utsläppen. Det kan gälla både tank- och laddinfrastruktur. Omställningen

behöver ske när det gäller val av fordonsbränsle men också en övergång från väg till spårbunden trafik.

Genom Hallandstrafiken styr Region Halland direkt möjligheterna till ett hållbart resande. Viktiga faktorer är god tillgång till kollektivtrafik inom regionen och över regiongränser, konkurrenskraftiga restider med pålitlig tidshållning, robusta övergångar mellan tåg och bussresor med goda möjligheter till internetuppkoppling. Pandemins påverkan på kollektivtrafiken med ett minskat kollektivtrafikresande behöver så snart som möjligt brytas. Antalet resor med kollektivtrafik ska öka men framförallt ska kollektivtrafiken ta marknadsandelarna från fossilt drivna resor.

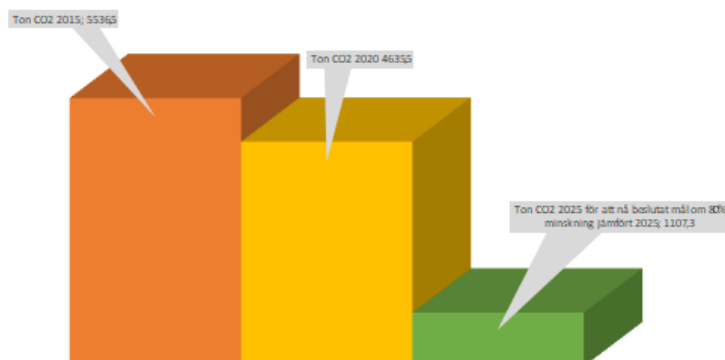
Eftersom Region Hallands verksamhet påverkar invånarnas möjligheter att leva klimat- och miljömedvetet måste dessa frågor vara en naturlig del i all utvecklings- och planeringsarbete. Det ska vara en självklarhet att hela tiden arbeta fram klimatsmartare rutiner i alla delar av verksamheten. I detta ser vi att en klimatbudget för den geografiska regionen Halland kan vara ett gott stöd.

Region Halland äger skog och ska genom god förvaltning bidra till att binda koldioxid, gynna biologisk mångfald och bidra till en hållbar innovativ utveckling inom skogsnäringen. I den lilla skalan kan Region Halland även bidra till biologisk mångfald på våra hustak och våra grönytor på fastigheter där vi har verksamhet.

Ytor på regionens fastigheter (byggnader och mark) behöver också användas för att fånga energi från solen. De utredningar om solenergi på Region Hallands fastigheter som gjordes 2014 behöver uppdateras och alla fastigheter behöver inkluderas för att solenergin ska kunna komma in i investerings planeringen.

Regionen har sedan tidigare mål att reducera koldioxidutsläppen med 80% till 2025 i regionens egna verksamheter. Region Hallands interna arbete ska ha fortsatt fokus på att minska de egna koldioxidutsläppen. Målsättningen ska gälla både direkta utsläpp och indirekta utsläpp som beror på regionens konsumtion där utsläppen sker någon annanstans i världen än i Halland. Det är en allt längre väg kvar till utsläppsnivåer som ligger i linje med FN:s klimatpanels bedömningar av vad som krävs för att nå mål om max 1,5 grads uppvärmning.

Region Hallands klimatpåverkande utsläpp Inköpta varor och tjänster och Munkagård är inte medräknade.

Det viktigaste är att komma igång med åtgärder som minskar klimat- och miljöbelastningen. Det innebär bland annat att arbeta med energieffektivisering, både med installationer i fastigheter men också med beteenden. Det handlar också om att arbeta med avfallsminimering och få material att bli återanvända i första hand och materialåtervunna i andra hand. Hållbara inköp och digitalisering är också avgörande.

Fokus i Region Hallands egna organisation ska ligga på konkret arbete i Region Hallands egna organisation under 2023 för att på sikt kunna utvecklas med stöd i en klimatbudget förutom uppföljning löpande och i samband med årsbokslut.

Klimat- och miljöåtgärder innebär ofta besparingar, t ex när det gäller energieffektiviseringar och avfallsminimering. Det kostar tjänstepersonstid att arbeta med sådana frågor, men de är snabbt lönsamma. Detta ska avspeglas i de ekonomiska redovisningarna.

Tillämpning av policy och riktlinjer för inköp och upphandling som antogs 2017 ska bidra till minskad klimat- och miljöpåverkan. För att nå dit krävs ett aktivt arbete på flera fronter. Medicinska gaser står för ungefär en tredjedel av region Hallands klimatpåverkan. Därför behöver Region Halland investera i destruktionsanläggningar för lustgas. Även energianvändningen i Halland påverkar klimatet och energikontorets rådgivning till företag, hushåll och föreningar är betydelsefull för att minska denna.

Bland annat behövs investeringar i laddinfrastrukturen för både den egna verksamhetens fordon och publik laddning. Samtidigt är det viktigt att fortsätta driva på för utvecklingen av biogas och vätgas. Tjänsteresor görs i dag i allt för stor utsträckning med flyg, en resform som måste minska. Miljö- och klimatstyrande riktlinjer för resandet för resor som bekostas av Region Halland ska styra mot att flygresor under 60 mil bara får ske i undantagsfall. För att minska transporterna behövs fortsatt utveckling av samordnad varudistribution. Mycket har förändrats under en pandemi, och efteråt gäller det att inte bara återgå till hur det var förut utan passa på att göra nödvändiga förändringar.

Region Halland har mycket att ta ikapp jämfört med andra regioner när det kommer till klimat- och miljö. Det beslutade åtagandet om att delta i arbetet för att synliggöra ekologiska-, ekonomiska- och sociala hållbarhetsaspekter på livsmedel genom nyckeltal och beräkningar i samarbete med andra regioner och nationella aktörer ska fortsätta men också omsättas i handling i Region Halland. Andelen ekologisk mat ska öka, både genom att köpa ekologiska livsmedel till våra verksamheter men också underlätta det genom att anpassa till säsongens råvaror och öka andel vegetabilier. I beställningssystem kan det ekologiska ligga först i förvalen eller vara det enda som finns att välja på för vissa produkter.

Läkemedlen är en nödvändig del av den moderna sjukvården och de räddar liv. Men de är också svåra att bryta ned och kan orsaka stora skador på miljön. Därför måste Region Halland bidra till att miljöpåverkan från läkemedel minskar. Region Halland ska fortsätta ställa krav på miljöhänsyn vid upphandling av läkemedel, och också följa upp att kraven efterlevs. Läkemedelsöversyn behövs så att medicinering blir rätt i kombination med andra insatser, och följs upp över tid för patienter. Det minskar inte bara överanvändandet av läkemedel utan bidrar också till att vården bättre kan möta individens behov.

I Region Hallands egen verksamhet arbetas det för att förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet. Genom goda avfallsrutiner minskas utsläpp av skadliga kemikalier, mikroplaster och läkemedel i avlopp. Genom att ställa krav i upphandling av fisk bidrar man till hållbara fiskemetoder och livskraftiga bestånd.

Det tidigare beslutade målet att Region Halland ska använda samhällsutmaningarna som drivkraft för innovationer innebär både att regionen ska verka för minskad miljö och klimatpåverkan genom tillväxtprogrammet och i kraft av att vara kund. En utmaning som blir allt tydligare på flera håll i länet är vattenbristen och arbetet på forskningsstationen i Tiraholm behöver fortsätta.

Region Halland kan också upplåta plats och ge möjligheter för företag att testa nya tjänster och produkter för att möta klimatutmaningarna, och om de visar sig vara bra sedan upphandla så att nya bättre tjänster och produkter används i regionens verksamheter och fastighetsutveckling. Klimat och miljö ska vara en del av forskning- och utveckling på hälso- och sjukvårdsområdet.

4. Kompetens för framtiden

Sjukvårdens viktigaste resurs är personalen. Region Hallands personal gör ett fantastiskt arbete, präglad av engagemang, yrkeskunnande och glädje. I flera fall måste personalen göra stora arbetsinsatser för att kompensera de brister som finns i verksamheten när det gäller arbetsmiljön. Det har under pandemin blivit allt tydligare vilken roll Region Hallands personal spelar för ett starkt och hållbart samhälle, de är välfärdens hjältar.

Region Halland ska vara en attraktiv arbetsgivare som skapar möjligheter för medarbetare att hela tiden växa och utvecklas. Då krävs delaktighet i en kreativ och medskapande arbetsmiljö där idéer tas tillvara. Region Halland ska stimulera medarbetare att utveckla sin kompetens och ge dem möjlighet att byta mellan olika arbetsplatser och verksamheter

För att skapa goda resultat och nå målet för Region Halland som en tydlig och attraktiv arbetsgivare är det viktigt att tydliggöra och implementera förväntningar på all personal. Chefer har en nyckelroll som företrädare för Region Halland som arbetsgivare med ansvar för verksamhet, personal och ekonomi. Chefsuppdraget består av två tydliga delar, att styra och leda med fokus på resultat och att engagera och motivera medarbetare. Att tillsammans med medarbetare kunna förverkliga mål och visioner inom givna ramar kräver ett gott ledarskap.

Lönegapet mellan män och kvinnor är störst bland hallänningarna i jämförelse med övriga riket. Kvinnor arbetar även deltid i högre utsträckning än män. Detta får konsekvenser för hälsa och pension. Som en av Hallands största arbetsgivare med en majoritet kvinnor bland de anställda har Region Halland ett ansvar för att öka förutsättningarna för heltidsarbete och ett jämlikt arbetsliv. En god och hälsofrämjande arbetsmiljö är en förutsättning för att vara en bra arbetsgivare. I dag finns det ofta för lite tid till återhämtning, det ska vara självklart att orka arbeta heltid. Den uppdelning som gjorts med ökat OB-tillägg för några har bidragit till en uppdelning mellan olika yrkesgrupper och påverkat arbetsmiljön negativt, detta ska rättas till under 2022

Region Halland måste kunna erbjuda de anställda ett hållbart arbetsliv och ta tillvara på människor och dess kompetenser på bästa sätt. Region Halland ska prioritera att rekrytera personal på tillsvidareanställning framför att hyra in personal. Pandemin har inneburit att andelen hyrpersonal ökat. I spåren av detta krävs det ytterligare satsningar för att kunna halvera kostnaderna. På sikt ska verksamheten vara oberoende av hyrpersonal. Verksamheten ska vidare tydligt genomsyras av jämställdhet när det gäller löner och arbetsvillkor.

Utvecklingen inom sjukvården går idag mycket fort samtidigt som det kan vara svårt att rekrytera medarbetare med adekvat utbildning. Därför bör Region Halland bygga

upp ett Kompetenscentrum på Hallands sjukhus för att enklare kunna kompetensutveckla regionens personal med fokus på undersköterskor. Detta är ett av de steg regionen bör ta för att bli Sveriges bästa offentliga arbetsgivare. Kompetensutveckling behövs också för att bättre ta hand om både barn och vuxna med ovanliga diagnoser som rör flera olika specialområden både inom somatik och psykiatri, där det finns beprövad erfarenhet i andra regioner.

Region Halland ska även ta ett större ansvar för att inkludera de grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden. En personalstyrka som speglar befolkningen breddar kompetensen. Verksamheten ska vara en öppen arbetsplats med rum för personer med olika bakgrund och erfarenheter, oavsett om man har en funktionsvariation eller ej. Alla ska kunna vara med och bidra till Hallands utveckling.

Visionen i den Regionala utvecklingsstrategin är: "I Halland har vi likvärdiga och goda uppväxtvillkor, ett utvecklande arbetsliv i balans, en god och jämlik folkhälsa och ett åldrande med livskvalitet, hur och var i Halland vi än väljer att leva våra liv. Det liv som levs här bidrar till att ge kommande generationer fortsatt möjlighet till ett gott liv". För att nå dit behöver Region Halland prioritera sitt arbete för att bli Sveriges bästa offentliga arbetsgivare. Personalens villkor är avgörande för att nå målet Halland bästa livsplatsen – för alla.

5. Indikatorer

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har valt att i vårt budgetförslag forma våra indikatorer utifrån Agenda 2030. Våra indikatorer kommer kopplas och redovisas under de 17 målen som ingår i Agenda 2030. Agenda 2030 är FN:s universella agenda för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Målet om att bli den bästa livsplatsen för alla bidrar till flera av de 17 målen inom ramen för Agenda 2030.

Indikatorerna är inte heltäckande för att bedöma utvecklingen utan ska ses som en hjälp på vägen.

5.1 Fattigdom

Region Halland ska arbeta förutsättningsskapande med de faktorer som bidrar till hälsa, att vuxna som har möjlighet att arbeta ges möjligheter till egen försörjning. Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Region Halland ska säkerställa att invånare har makt och inflytande över sin hälsa och behandling och att den utbildning och kollektivtrafik regionen erbjuder ska vara tillgänglig för alla.

Målsättningen är att fattigdomen i Halland ska minska.

Indikatorer

- Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%) N02904.
- Invånare 18-64 år med låg inkomst, andel (%) U01803.
- Andelen fattigpensionärer ska minska .

5.2 Ingen hunger

Genom hälso- och sjukvården bidrar Region Halland till att förbättra levnadsvanor. I tillägg har Region Halland en viktig roll när det gäller livsmedelsförsörjning och att skapa förutsättningar för ett hållbart lantbruk. Region Halland ska nå det nationella målet där 33% av jordbruksmarken i Halland ska vara ekologisk till 2030 (Andelen 2020 var 11 %).

Indikatorer

- Uppföljning av "Gemensamma principer för inköp av livsmedel till de offentliga köken i Halland", antagna i regionfullmäktige 2020-12-09.
- Ekologiskt odlad åkermark, andel (%) N00403.

5.3 Hälsa och välbefinnande

Insatser som bidrar till god hälsa och välbefinnande är en prioritering i den halländska tillväxtstrategin. Under detta mål lyfts insatser som utjämnar hälsoskillnader, en god och jämlik offentlig samhällsservice och en god start i livet. Målet är att Region Halland ska leverera en hälso- och sjukvård för bättre hälsa.

Indikatorer

- Antibiotikaförsäljning region, recept/1000 invånare N00404.
- Långtidssjukskrivna med psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar, andel (%). N74811.
- Invånare 16-84 år med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%) U01405.
- Förekomst av diabetes typ 2, andel % N79172.

- Andel i vuxenpsykiatri som startat behandling inom 90 dagar från utredning/diagnos.
- Startade utredningar inom 30 dagar och behandlingar inom 30 dagar från utredning/diagnos i barn- och ungdomspsykiatri.
- Andel i befolkningen som anser att de har tillgång till den hälso- och sjukvård de behöver (Hälso- och sjukvårdsbarometern).
- Andel i befolkningen som tycker att väntetider till besök på vård- eller hälsocentral är rimliga i sin region (Hälso- och sjukvårdsbarometern).
- Följsamhet till vårdgarantin 0,3,60,60 dagar
- Andel patienter med oplanerad återinskrivning inom 30 dagar (≥65 år)
- Antal personer med undvikbara slutenvårdstillfällen per 100 000 invånare.
- Antal vårddygn patienter vårdas på sjukhus som utskrivningsklara per 1 000 invånare 65 år och äldre
- Tillgänglighet till nybesök inom kardiologi
- Samlat kvalitetsindex för hjärtsjukvården (Swedehearts)

5.4 God utbildning för alla

Inkluderande undervisning av god kvalitet är en av de viktigaste grunderna för välbefinnande, hälsa och jämställdhet i varje samhälle. Region Halland arbetar med att jämna ut skillnader i resultat mellan pojkar och flickor. Utbildningstappet som uppstått på grund av pandemin har troligen lett till grundare ämneskunskaper. Det kan innebära att det blir svårare att klara en gymnasieutbildning. Det här är ett område som behöver följas nära.

Indikatorer

- Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%) N01982
- Andelen behöriga elever till gymnasie som också klarar gymnasiet.

5.5 Jämställdhet och jämlikhet

Jämlika förutsättningar är en högt prioriterad fråga i Tillväxtstrategin för Halland och jämlikhetsperspektivet genomsyrar arbetet för en hållbar utveckling och tillväxt. Vikten av goda och jämlika förutsättningar för barn och unga samt en jämställd och inkluderande arbetsmarknad ges särskilt fokus, vilket är förutsättningsskapande för en mer jämlik hälsa och minskade ojämlikheter generellt. Målet är att bidra till ett jämlikare Halland.

Indikatorer

- Antal vi når med Språkstart.
- Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%) N00943.

- Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%) N00945.
- Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%) N00952.
- Andel i befolkningen som uppfattar att vård ges på lika villkor
- Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%) U01413

5.6 Rent vatten och sanitet

Vatten och sanitet är kommunala ansvarsområden. Region Halland måste följa utvecklingen av miljöanpassning av läkemedel och ta till sig det som kommer fram på nationell och internationell nivå. Målet är att Region Halland arbetar för att minska vattenförbrukningen i den egna verksamheten.

Indikator

- Vattenförbrukning i våra egna lokaler, kbm/kvm U60471.

5.7 Hållbar energi för alla

Region Halland ska ta ansvar för energin i våra egenägda fastigheter, både energieffektivisering och att energin ska ha låg klimat- och miljöpåverkan, både köpt och egenproducerad energi. Målet är att energiförbrukningen ska minska och andelen förnybar energi ska öka.

Indikatorer

- Energianvändning i våra egna verksamhetslokaler, kWh/kvm U60495.
- Egenproducerad förnybar energi ska öka.
- Antalet laddstolpar för publik laddning vid våra lokaler ska öka.

5.8 Anständiga arbetsvillkor för alla och ekonomisk tillväxt

Region Halland stöttar entreprenörskap och företagande genom att tillhandahålla ett generellt innovations- och företagsstöd. Region Halland ska arbeta för att förbättra den globala resurseffektiviteten i konsumtionen och produktionen samt sträva efter att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring. Målet är att förbättra arbetsvillkoren.

Indikatorer

- Långtidsarbetslöshet 25-64 år, andel (%) av befolkningen N00955.
- Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%) N02797.
- Förvärvsarbetande invånare, 20-64 år, andel (%) N00914.
- Kostnad för inhyrd personal ska minska.
- Sjukfrånvaro mätt i rullande 12-månadersperiod ska minska.

5.9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Hösten 2017 beslutade Region Halland om en Handlingsplan för grön tillväxt, energi och klimat 2018-2020. I planen finns åtaganden om att utveckla den före detta naturbruksskolan Plönninge utanför Halmstad till ett halländskt centrum för grön tillväxt och ekologiskt hållbarhet. Region Halland ska arbeta med cirkulär ekonomi utan att göra avkall på andra hållbarhetsmål såsom giffri miljö. Målet är en hållbar regional tillväxt.

Indikatorer

- Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%) N07900.
- Antal upphandlingar som lett till hållbar innovation.
- Kollektivtrafiknära läge-indikatorn in igen. Koppla till anropsstyrd trafik, göra den känd och använd.

5.10 Minskad ojämlikhet

Se under mål 5.5 *Jämställdhet och jämlikhet*.

5.11 Hållbara städer och samhällen

Region Halland har en viktig roll genom det regionala utvecklingsansvaret och en stor del av arbetet sker genom samplanering med flera andra parter, framförallt när det gäller kollektivtrafiken och infrastrukturen. Regionen ska fortsätta underlätta för kommuner och andra att forma hållbara städer och samhällen. Målet är att framkomligheten för kollektivtrafiken ska öka.

Indikatorer

- Resor med kollektivtrafik, resor/inv N60404.
- Kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade persontransporter. Uppföljning av Trafikförsörjningsprogram Region Halland 2021-2025, antaget av regionfullmäktige 2020-12-09.

5.12 Hållbar konsumtion och produktion

Region Halland ska bidra till hållbar produktion och konsumtion genom att ta ansvar i våra verksamheter, inom vårdvalen och genom upphandling. Det gäller bland annat minskade avfallsmängder, ansvarsfull hantering av kemikalier. De tjugo vanligaste förekommande engångsprodukterna i verksamheterna står för ca en tiondel av regionens klimatpåverkan. Målet är att minska användningen av fossila plaster och öka hänsyn till biologisk mångfald, miljö och klimat. Siktet behöver vara inställt på att åtminstone nå det nationella målet om 60% ekologisk mat i offentliga kök.

Indikatorer

- Ekologiska livsmedel i regionens verksamhet, andel (%) U07514.
- Klimatpåverkan från de 20 vanligaste engångsprodukterna

5.13 Bekämpa klimatförändringen

Region Halland arbetar för att medverka till att reducera klimatstörande utsläpp, hållbar resurshantering och delta i miljöanpassade innovationer i näringslivet.

Region Halland ska ha fungerande lustgasdestruktion. Det är en fråga vi drivit i många år och 2023 ska det genomföras på sjukhusen i Varberg och i Halmstad. Det kommer bidra till en stor del av måluppfyllelsen att minska de klimatpåverkan med 80% till 2025, även om det kommer behöva många fler åtgärder på alla områden. Målet är att minska klimatpåverkan.

Indikatorer

- Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv U0791.
- Miljöbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området, (%) N07400.
- Andel bilar i regionens egen verksamhet som är fullelektriska eller som drivs huvudsakligen med förnybara drivmedel.
- Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO₂-ekv/inv N00401.
- Antal flygresor som bekostas av Region Halland.

5.14 Hav och marina resurser

Region Halland arbetar för en god havs- och landmiljö för bibehållen attraktiv livsmiljö i Halland. Vi människor och många andra djur och ekosystem är beroende av havet. Några av de sakerna det ger oss är syre att andas, mat att äta samt jobb inom fiske, turism och sjöfart. Västerhavet har en enorm artrikedom med många

skyddsvärda organismer. Men det är hotat. Målet är att Region Halland ska arbeta för ett friskt västerhav med levande kust och skärgård.

Indikatorer

- Marint skyddad havsareal, andel (%) N85040.

5.15 Ekosystem och biologisk mångfald

En grundläggande förutsättning för en fortsatt hållbar utveckling i Halland är att ekosystemen och vår natur håller sin attraktivitet, mångfald och förmåga att leverera nytta för oss människor genom så kallade ekosystemtjänster. Region Halland ska också främja ett hållbart nyttjande av ekosystem på land och i vatten. Mätning och uppföljningen av den biologiska mångfalden görs i samverkan med Länsstyrelsen. Målet är att Region Halland ska bidra till att skydda, bevara och restaurera den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.

Indikatorer

- Skyddad natur totalt, andel (%) N85054

5.16 Fredliga och inkluderande samhällen

Region Halland har valt att arbeta utifrån ett likabehandlingsperspektiv, som innefattar såväl jämställdhets- som jämlikhetsaspekter i linje med vår värdegrund samt syftar till att inkludera alla oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Målet är att Region Halland skall bidra till ett samhälle där trygghet och tillit råder.

Indikatorer

- Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%) U01420.
- Förstagångsväljare som röstade i senaste regionfullmäktigevalet, andel (%) U17413.

5.17 Genomförande och globalt partnerskap

Region Halland kan vara en viktig aktör för att skapa hållbara samhällen i Sverige och internationellt genom att dela med sig av regionens kompetens och erfarenhet. Region Halland behöver vara omsorgsfulla i vårt arbete med att förklara varför satsningar i en del av Halland kan vara utvecklande även för andra delar av Halland. Målet är att vara aktiva i sammanhang som kommer hallänningarna till godo.

Indikatorer

- grundläggande samarbete med omkringliggande regioner för att klara basuppdrag.
- omvärldsbevakande samarbeten.
- samarbeten där vi tar ansvar utöver basuppdrag, t ex fristadskonstnärer.

6. Ekonomi

Region Hallands största intäktskälla är skatteintäkter och det samhällsekonomiska läget påverkar därför regionen i hög grad. Sett över tid har Halland en god skatteutveckling. Den beror framför allt på hög förvärvsfrekvens, god utveckling av medelinkomst samt hög inflyttning till Halland.

Pandemin gav stora avtryck i den samhällsekonomiska utvecklingen under 2020/2021. Enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR) har ekonomin nu börjat återhämta sig och man ser en stark konjunkturutveckling där både BNP och prognosen för skatteunderlag förstärks. Minskade restriktioner har lett till en ökad konsumtion och ökade investeringar samtidigt som den svenska exporten är god. Rysslands invasion av Ukraina har därefter seglat upp som en ny stor osäkerhetsfaktor.

Kriget är starkt bidragande till den senaste tidens ökade priser på råvaror och energi. Krig höjer osäkerheten vad gäller den ekonomiska utvecklingen framöver. Tillförsikten bland hushåll och företag i Sverige har försvagats sedan invasionen inleddes. Utöver inflationen, är det stigande räntor som i hög grad präglar de ekonomiska utsikterna. Enligt SKR beräknas inflationen skjuta över 5 procent 2022 för att därefter gradvis sjunka igen, årsgenomsnittet för 2023 beräknas dock hamna klart över Riksbankens mål om 2 procent.

SKR:s senaste prognoser antar en dämpning för export och investeringar under 2022 med anledning av kriget i Ukraina. Svackan förväntas dock vara temporär och tämligen snabbt återhämtad, liksom bli långt mer beskedlig än vad som inträffade första halvåret 2020.

Eftersom fler beräknas arbeta ökar skatteintäkterna. Då även löner och priser hos kommuner och regioner antas öka snabbare än i tidigare bedömningar innebär dock de högre skatteintäkterna inte någon reell resursförstärkning.

Antalet invånare som är i behov av välfärdstjänster ökar i snabbare takt än antalet invånare i arbetsför ålder. Det är en utmaning som Region Halland delar med hela den offentliga sektorn i Sverige. Flertalet åtgärder har diskuterats på nationell nivå, bland annat höjda skatter och avgifter, höjd pensionsålder, effektiviseringar och satsningar på digitaliseringar. För att klara av den demografiska utvecklingen räcker det inte med en enskild åtgärd, utan många olika åtgärder krävs.

Fram till 2030 förväntas antalet invånare i Halland som är 80 år eller äldre att öka drastiskt. Samtidigt väntas en låg ökning av personer i arbetsför ålder. Detta innebär att färre kommer att behöva försörja fler. Det är det som brukar kallas den demografiska försörjningskvoten. Idag är den demografiska försörjningskvoten 85,1, vilket innebär att 100 personer i arbetsför ålder ska försörja sig själva inklusive 85,1 personer. Fram till 2030 visar prognosen att kvoten ökar till 88,4. Den idag vårdintensiva gruppen 80+ år, står för nästan hela ökningen. God hälsa även hos äldre är betydelsefullt för att kunna ha en hållbar ekonomi i balans. God ekonomisk hushållning är avgörande för att klara denna utmaning och att fortsätta kunna utveckla Halland och driva en verksamhet av högsta kvalitet.

	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Resultatbudget, mnkr					
Verksamhetens intäkter	1 833	1 854	1 876	1 894	1 913
Verksamhetens kostnader	-13 839	-14 294	-14 864	-15 325	-15 859
Avskrivningar	-425	-448	-474	-498	-501
Verksamhetens nettokostnader	-12 432	-12 889	-13 463	-13 930	-14 448
Skatteintäkter	9 876	10 242	10 622	11 054	11 503
Generella statsbidrag och utjämning	1 441	1 508	1 535	1 556	1 576
Statsbidrag läkemedel	1 183	1 227	1 284	1 345	1 408
Verksamhetens resultat	69	88	-22	24	40
Finansiella intäkter	75	75	75	75	75
Finansiella kostnader	-122	-133	-168	-188	-195
Resultatbudget efter finansiella poster	22	30	-116	-88	-80

Region Hallands definition av god ekonomisk hushållning Regionstyrelsen antog "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning" i Region Halland 2019-11-20. Styrningen i Region Halland utgår ifrån kvaliteten i leveransen till medborgaren med effektiviseringar, utveckling och förnyelse. Genom att ge ansvar och visa tillit till nämnderna sätts fokus på verksamhetens syfte och medborgarens behov, där varje beslutsnivå aktivt verkar för att stimulera samverkan och helhetsperspektiv och där förtroendet för professionernas verksamhetsnära kunskap och erfarenhet ansvarar för att skattemedel hanteras på bästa möjliga sätt inom givna ramar.

God ekonomisk hushållning innebär enligt Kommunallagen att såväl regionens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås. Det betyder även att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsenligt och effektivt samt sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer. Ekonomisk hushållning kan ses i två dimensioner, att hushålla i tiden och över tiden. På kort sikt måste ekonomiska resurser vägas mot verksamhet, över tid handlar det mer om att ställa verksamheternas behov nu i relation till verksamheternas behov på längre sikt. Utgångspunkten är att varje generation ska bära sina egna kostnader.

Utöver verksamhetens fokusområden innehåller Mål och budgetdokument också finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. För att åstadkomma ett samband mellan resursåtgång och verksamhetsresultat krävs bland annat en utvecklad planering med framförhållning och handlingsberedskap. I utvärderingen av god ekonomisk hushållning beaktas både utfallet för

verksamhetens fokusområden och de finansiella målen. För att upprätthålla en stark och hållbar ekonomi samt goda verksamhetsresultat, behöver regionen fortsätta hålla i kostnadsutvecklingstakten så att den över tid inte överstiger ökningen av skatter och statsbidrag.

Storleken på statsbidrag från 2025 år och framåt är ännu oklart. Med en historisk tillbakablick på utvecklingen av statsbidrag under tid samt med de gemensamma utmaningarna som hela samhället står inför så finns det ingen anledning att tro att staten inte kommer bidra till att upprätthålla en god och jämlik välfärd i hela landet.

Finansiella mål

Följande tre indikatorer är definierade med finansiella mål för att uppnå en hållbar ekonomi i balans och god ekonomisk hushållning.

- Resultat i förhållande till summan av skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning
- Självfinansieringsgraden av investeringarna
- Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser

För att åstadkomma en långsiktighet behöver målvärden utvärderas över tid och inte isoleras för varje budgetår.

Resultat i förhållande till summan av skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning

En generell praxis som SKR använder sig av är att detta resultatmått bör uppgå till minst 2 procent över tid, främst för att finansiera investeringar. För Region Halland skulle det innebära en genomsnittlig resultatnivå på cirka 200–250 mnkr.

	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Budget 2022	Budget2023
	0,1%	1,0%	2,7%	7,5%	10,3%	2,9%	0,2
Årets Resultat (mnkr)	13	93	273	766	1 304	341	22

Självfinansieringsgraden av investeringarna

Denna indikator beskriver hur stor andel av regionens investeringar som finansieras av det egna kassaflödet. Resultatet rensat för avskrivningskostnader sätts i relation till totala investeringar. Den långsiktiga målsättningen bör vara att självfinansieringsgraden ska uppgå till minst 70 procent.

	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Budget 2022	Budget2023
	88%	91%	105%	198%	216%	85%	52,7%
Investeringar (mnkr)	357	340	393	580	753	870	848

Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser

Soliditeten är ett mått på den långsiktiga finansiella styrkan och visar hur stor del av tillgångarna som finansierats med eget kapital. Ju högre procenttal, desto starkare finansiell styrka. En rimlig målsättning gällande regionens soliditet är att den, inkluderat hela pensionsåtagandet, ska vara positiv och inte minska över tid.

Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Mål 2023
-7,8%	-6,1%	-4,9%	5,7%	16,0%	Bibehålla en positiv utveckling	Bibehålla en positiv utveckling

Nettokostnadsbudget

Nettokostnadsökningar, mnkr	2023	2024	2025	2026	2027
Summa uppräkning priser och löner	517	291	377	329	371
Summa tidigare beslutade förändringar	197	27	44	1	1
Summa övriga ramförändringar	-14	-24	5	6	8
Summa politiska satsningar 2023-2027	144	44	23	0	0
Summa uppräkning befolkning/demografi	154	163	170	178	186
Summa uppräkning verksamhetsutveckling	89	95	98	102	105
Summa tekniska förändringar	6	0	0	0	0
Summa effektiviseringskrav	-97	-139	-144	-148	-153
Summa nettokostnadsökningar	996	457	574	467	517

Riktade statsbidrag

Utöver generella statsbidrag förekommer ett flertal riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen inom hälso- och sjukvård är i de flesta fall knutna till en överenskommelse som tecknas mellan staten och SKR (Sveriges kommuner och regioner). I överenskommelsen regleras insatser regioner behöver utföra för att

erhålla bidragen samt hur insatserna ska återredovisas.

Gällande genomförande av utvecklingsprojekt kopplat till medel för riktade statsbidrag, krävs det politiskt ställningstagande innan genomförande.

En bedömning av nivån avseende riktade statsbidrag är inräknade som intäkter i budgeten och är en del av Hälso- och sjukvårdsfinansieringen. För att fortsätta upprätthålla en jämn och hög kvalitet är det därför inräknat medel för drift och verksamhetsutveckling i nämndernas budgetanslag för att omhänderta den utveckling som vi bedriver i Region Halland för att uppnå våra långsiktiga strategier.

Detta innefattar finansiering för att uppfylla regeringens krav inom beslutade överenskommelser för riktade statsbidrag. Som komplement finns ett centralt anslag, utvecklingsmedel, för tillkommande merkostnader utöver det som redan är finansierat utifrån ställda krav i överenskommelserna.

Fördelning av budget till nämnder

I tabellen nedan redovisas en sammanställning på fördelningen av budget till nämnderna. Specificerade budgetramar per nämnd redovisas i bilaga 1.

Fördelning av budget till nämnder, mnkr	2023	2024	2025	2026	2027
Patientnämnd	1	1	1	1	1
Revision	6	6	6	6	6
Lokala nämnder	0	0	0	0	0
Gemensam nämnd Hemsjukvård och hjälpmedel	80	82	84	86	88
Driftnämnd Hallandstrafiken	562	579	596	614	632
RH Fastighetsförvaltning	10	10	10	10	10
Regionstyrelsen	830	903	949	976	1 006

Regionstyrelsen Hälso- och sjukvård	3 425	3 585	3 818	4 012	4 216
Driftnämnd Hallands Sjukhus	5 341	5 529	5 713	5 904	6 103
Driftnämnd Ambulans Diagnostik och Hälsa	749	770	792	814	837
Driftnämnd Psykiatri	822	843	863	888	914
Driftnämnd Närsjukvård	101	102	105	109	112
Driftnämnd Kultur och skola	167	174	181	186	192
Regionservice	0	0	0	0	0
Regiongemensamma kostnader	338	305	345	324	330
Summa	12 432	12 889	13 463	13 930	14 448

Investeringsplan 2023–2027

Regionens årliga investeringsnivåer har redovisats och värderats tillsammans med de förväntade konsekvenser investeringarna beräknas få på driftbudgeten. Investeringsplanen har bedömts och prioriterats utifrån ett finansieringsperspektiv över tid, samt genomförandekapacitet.

Förslaget till investeringsplan 2023–2027 specificeras i bilaga 2. I tabellen nedan redovisas en sammanställning på investeringsplanen 2023–2027.

Investeringar totalt, mnkr	2023	2024	2025	2026	2027

Summa redan beslutat	92	15	0	0	0
Summa nya behov	134	134	136	35	13
Summa reinvestering	269	274	311	240	279
Summa fastighetsinvesteringar	353	540	800	800	640
Summa investeringar totalt:	848	963	1 242	1 076	932

Egenavgifter

Tandvårdstaxa

Tandvård- och läkemedelsförmånsverket (TLV) ger varje år ut en referensprislista avseende tandvårdstaxa. Referensprislistans totala förändring används som riktmärke när tandvårdstaxan föreslås. Taxan beslutas i Regionfullmäktige i november.

Kollektivtrafik

Budgeten medger Hallandstrafiken en genomsnittlig taxeförändring för kollektivtrafiken upp till 3 procent.

Patientavgifter

Övergripande patientavgiftsnivåer för 2023 är oförändrade från 2022. Se bilaga 6.

Beräkning av årliga belopp för högkostnadsskydd för vård görs enligt 17 kap, 2§ och 6§ Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Region Halland har beslutat om principen att följa högsta angivna nivå. Hälsovård/intyg (gula taxan), egenavgifter för sjukresor och övriga egenavgifter och uppräknas enligt tidigare fastställda principer.

Samtliga egenavgifter inklusive förändrade egenavgifter till 2023 framgår i bilaga 6.

Vi har sett över regelverket och skapat en enhetlighet om avgifter för uteblivet besök inom hälso- och sjukvården. Syftet med avgiften är att minska antalet uteblivna och sent inställda besök och därigenom skapa bättre förutsättningar för att effektivisera planeringen och sänka kostnaderna för vården.

Skattesats

Region Hallands utdebitering av skatt 2023 är oförändrad och uppgår till 11,40 procent.

Uppföljning och rapportering

Uppföljningen till Regionfullmäktige utgår från Mål och budget och sker tre gånger per år i Uppföljningsrapport 1 (januari – april), Uppföljningsrapport 2 (januari – augusti) samt Årsredovisning. Uppföljningen sker utifrån perspektiven verksamhet och ekonomi.

I Uppföljningsrapport 1 och 2 redovisas den verksamhet som stödjer beslutade fokusområden och mål. I Uppföljningsrapport 1 fastställs årets målvärden för indikatorerna under fokusområdena samt eventuella nya indikatorer där det saknas. I Uppföljningsrapport 2, tillika delårsbokslut, redovisas dessutom en prognostiserad måluppfyllelse för helåret för respektive fokusområde och mål. Indikatorer redovisas med utfall i relation till årets målvärde.

I Årsredovisningen redovisas måluppfyllelsen för beslutade fokusområden och mål, samt den verksamhet som bedrivits för att uppnå dessa. Här redovisas även utfall och analys för samtliga indikatorer från Mål och budget, samt de finansiella målen. En samlad utvärdering av måluppfyllelsen gällande såväl fokusområden, mål och finansiella mål sker utifrån perspektivet god ekonomisk hushållning (se avsnitt ovan för Region Hallands definition av god ekonomisk hushållning). Indikatorerna analyseras utifrån utfallet i relation till målvärdet.

Ett syfte med den regiongemensamma uppföljningen är att säkerställa Regionstyrelsens uppsiktsplikt i förhållande till övriga nämnder och styrelser. Ett annat syfte är att återredovisa måluppfyllelse och avvikelser i förhållande till besluten i Mål och budget. I uppföljningen till Regionfullmäktige beskrivs både det regionövergripande arbetet som skett under året, samt ett urval av det arbete som nämnder och styrelser redovisar i sina rapporter.

Utöver uppföljningsrapporterna och årsredovisningen görs mindre omfattande månadsrapporter vid några tillfällen under året. I dessa återfinns framför allt en ekonomisk prognos med kommentarer till eventuella avvikelser. Månadsrapporterna redovisas till Regionstyrelsen.

Regionstyrelsen träffar också presidierna i driftsnämnderna för en dialog utifrån verksamhets- och ekonomisk uppföljning.

Region Hallands överskott miljoner kronor 2019-2022

2022	900	Prognos
2021	1 300	Resultat
2020	797	Resultat
2019	84	Resultat

God Kommunal hushållning för kommuner och regioner.

I september 2021 överlämnades betänkande om god kommunal hushållning för kommuner och regioner till civilministern. Betänkandet innehåller förslag som ska ge kommuner och regioner goda förutsättningar att på ett långsiktigt sätt möta framtida utmaningar genom en effektiv ekonomistyrning. Ett nytt regelverk i den riktningen är efterlängtat. Det går inte bara att stoppa undan överskott utan att använda dem för invånarnas bästa.